

Але що це там темніє? Чи не «шайки» летять?! О, це вже турки нарешті помітили гостей із Січі! Та ж там десь ціла сотня кораблів! Сполошилися, вмить націлили гармати. Б'ють у галерні барабани все сильніше — щоб невірники гребли швидше. А в кожного прикутого до весел бранця серце б'ється разом із цим барабаном, та мало не вистрибне з радості — це ж їхні побратими плывуть! І в кожного гріє душу надія — може, цього разу і їх нарешті визволять? А як ні, то й їм погребуть цю кадиргу-каторгу! Краще смерть, аніж таке життя.

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

Звук по воді йде швидко. До Петруся долинали вже бухання барабана, наче пульс величезного серця ворожої галери.

— Зараз пальнуть, вражі діти, — розсміявся Гармаш, — але пізно ж вони сполошилися.

— А твій Сокіл чого чекає? — запитав Вернивода.

— Ось зараз і він шугоне! — і з цими словами Гаврило вправним і звичним рухом заклав у фальконет ядро.

Орхан прокинувся від пострілів. Хмаринки диму від гармат біліли у темряві. З фортечних мурів зазвичай видно чудово, але ж не вночі! Тому турки мусили стріляти майже наосліп. Натомість козаки підбралися дуже близько і заходилися гатити з фальконетів у добре помітні розмальовані боки галер.

Уночі все інколи здається трохи безбарвним, та вдень ці кораблі були яскравими, наче метелики. Мабуть, вони справді вражали своєю різнобарвністю, якщо навіть козаки співають про них у думі таке:

*Із города Козлова до города Трапезонта
Гуляла галера цвіткована-мальована,
Чотирма цвітами процвітана.*

Козловом козаки називають турецьке місто Гезлев у Криму — одне з тих чималих міст, де є великий невільничий ринок, де матерів розлучають із дітьми, де стоїть плач і сльози. Саме туди несуться чайки козацькі, щоб звільнити бранців.

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

Уночі Орханові приснився дивний сон. Нібито на кінчику їхньої коси стоїть отой дивак із базару, а в руках у нього — прекрасний новий лук. Старий простягає йому зброю і показує на молодого сокола далеко вгорі. Орхан націлюється. Тятива відпускає стрілу — і та перетворюється на голуба, а лук — на змію... Але сокіл кидається з небесних просторів і вбиває її!

Що б це могло означати? Орханове серце шалено калатає. Він виходить на подвір'я фортеці. Небо всіяне бісером зірок. Велична вись наповнює душу хлопця спокоєм. Схоже, він уже знає, що потрібно зробити.

На місяць, це «сонце козаків», набігла світла хмаринка. Наче аж у небеса піднявся дим від пострілів гармат. Нарешті чайки майже виходили з тонкого горлечка затоки в Чорне море. А розлючені турки не залишали їх у спокої, вони й далі стріляли. Важкі ядра підіймали стовпи води, тож на чайках доводилося веслували щосили.

Гарматники на чайці Петруся теж не пасли задніх, їхні ядра добряче нашкодили ворогам. А Гаврило Гармаш усе примовляв до свого фальконета:

— Ну й налітався ти, мій Соколику!

Але раптом велике ядро зі страшним гулом ударило їхню чайку! Останнє, що побачив Петрусь, — круговерть води й уламків човна та очі Верниводи, наче трохи здивовані. А далі — пітьма.

Згряя чайок пливла легко і швидко: попереду — човен отамана, командира всього цього походу, з корогвою-прапором. А трішечки далі веслує решта, дуже близько одне до одного, майже впритул.

Під покровом матінки-ночі запорожці чулися, наче під захистом Матері Божої. Для них Пресвята Діва — це головна захисниця, на багатьох козацьких іконах під її покривалом стоять вусаті козаки та гетьмани.

Також під час походів завжди й обов'язково згадували Святого Миколая! А все тому, що цей святий старець із добрими очима — найперший помічник на воді, рятівник тих, хто тоне, й визволитель полонених. Цікаво, чи клав Миколай козакам свої подарунки: слухняним — цукерки, а неслухам — різки? Може, подарунки були інакші?

Що б там не було, але Петрусь точно не відмовився б від солодкого. Він згадав, як колись пожартував: якщо буває морська сіль, то чого ж морського цукру немає?! Наче читаючи його думки, Вернивода нахилився до хлопця і стиха, але бадьоро, сказав:

— О-о-н, бачиш — там уже й галери турецькі... І хоч вони повні гребців, як вулики бджіл, та гармати на них, Петрику, не медяні, а ядра зовсім не цукрові.

— Мій Сокіл на них уже зачекався, — і Мусій Гармаш задоволено поплескав своєю невеличку гармату-фальконет.

Морські походи козаків, десь у XVII столітті

У XV столітті турки-османи побудували на Кінбурнській косі фортецю, щоб не допустити запорозьких козаків до Чорного моря. Кінбурн був одним із центрів работоргівлі — продажу ясиру, «живої здобичі» з України. Протягом другої половини XVII століття козаки невдало намагалися захопити й знищити фортецю.

У 1855 році, під час Кримської війни, уже російська на той час фортеця була суттєво пошкоджена, після цього розібрана. Залишки каміння використали у спорудженні штучного острова Первомайського. Нині Кінбурнська коса належить до Чорноморського біосферного заповідника і є туристичним об'єктом.

ІСТОРИЧНІ ЕПОХИ

